

У МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

забезпечує підвищення рівня автономії студентів; уможлиблює реалізацію як контролю з боку викладача, так і самоконтролю та взаємоконтролю з боку студентів.

Отже, підвищення ефективності формування ПГК у процесі СР з ІМ2 забезпечується за допомогою дотримання етапів формування ПГК у процесі СР, збільшення самостійності студентів через надання їм вищого рівня автономії, розвитку вмінь рефлексії та навчально-стратегічної компетентності майбутніх учителів.

Подальшого розгляду потребує укладання методичних рекомендацій щодо особливостей підготовки навчального матеріалу з граматики ІМ2.

ЛІТЕРАТУРА

1. Задорожна І. П. Розвиток автономії студентів мовних спеціальностей у процесі вивчення фахових дисциплін. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. 2015. Вип. 131. С. 60-64.

2. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис... д-ра. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2012. 770 с.

3. Маруневич Б. М. Методика навчання лексико-граматичного аспекту німецької мови як спеціальності в умовах штучного білінгвізму (мовний вуз, початковий етап) : автореф. дис. на здобуття вч. ступеня канд. пед. наук. 13.00.02. Київ, 1996. 24 с.

4. Маруневич Б. М. Попередження та подолання міжмовної інтерференції в умовах штучного білінгвізму. *Іноземні мови*, 1995. № 1. С. 33-37.

ВАЖЛИВІСТЬ ТЕКСТОТВІРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛОЛОГА-ПЕРЕКЛАДАЧА

Адамова Г.В.

аспірант,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

Глобалізація та експоненціальне зростання міжнародної торгівлі стали рушійною силою взаємовигідних контактів представників різних держав. Проте каменем спотикання на шляху до зазначеного постають мовні та культурні бар'єри, що заважають інтенсивному обміну інформацією. У цьому контексті саме перекладач виступає проміжною ланкою процесу комунікації, що забезпечує загальне взаєморозуміння всіх учасників спілкування.

Донедавна всі характеризували спеціаліста з перекладу як агента, для якого перекладацька діяльність є його (основним) засобом існування, незалежно від форми його зайнятості. Робота вдома (дистанційно) і вільний найм завжди були

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

визначальними факторами професії перекладача. Але Covid-19 та воєнні дії на території нашої держави стали причинами великих змін у повсякденній реальності та у майже всіх сегментах галузей промисловості та ринку праці України, у тому числі й у сфері перекладацької діяльності. Усе це спричинило утворення нової гібридної форми праці, що надалі поступово стає новою нормою – частково або повна дистанційна зайнятість та вільний найм.

Дослідження, проведене на замовлення Генерального управління перекладів Єврокомісії у 2020 році, оцінило вартість мовної індустрії в державах-членах ЄС на рівні приблизно 20 мільярдів євро. Ринок такого масштабу беззаперечно є цінним джерелом робочих місць. Незважаючи на те, що отримати офіційні дані щодо зайнятості у галузі перекладацької діяльності досить важко, оскільки міжнародна статистика зазвичай групує цей сектор з іншими сферами надання послуг (редакцією чи послугами секретарів), все ж, згідно з публікацією статистичної організації Європейського Союзу Євростату (*англ. – European Statistical Office, Eurostat*) – на території ЄС налічується 180 000 письмових та усних перекладачів, що свідчить про затребуваність цієї професії [1, с. 29].

В Україні, як і в інших країнах світу, популярною серед сучасної молоді є професія філолога-перекладача (в основному англійської, німецької, іспанської та французької мов). Подібний попит на послуги згаданих фахівців зумовлений багатьма факторами, а саме: безперервними інтеграційними процесами у всіх сферах життєдіяльності українців, у тому числі й у воєнно-дипломатичній; програмами з культурно-освітніх обмінів; науково-дослідницькими проектами; розширенням комерції та бізнес-контактів з діловими партнерами; збільшення інтересу до міжнародного туризму (за умов мирного часу).

Необхідними умовами для становлення перекладача затребуваним недостатньо лише знання іноземної мови, потрібно володіти профільними теоретичними та практичними знаннями, а також специфікою (предметом) перекладу, – йдеться про професійну підготовку фахівців з перекладу.

Професійна освіта – є визначальним фактором у майбутній роботі перекладача, основою і запорукою професіоналізму як показника його успішної діяльності. Поняття професіоналізму перекладача можна трактувати як оволодіння основами й глибинами його професії [3, с. 332].

Для більш глибокого розуміння основ професії перекладача пропонуємо далі розглянути її професіограму, яка відображає процес аналізу різних аспектів обраного фаху і встановлених вимог щодо професійної компетентності шляхом надання загальної оцінки.

Професіограма (від лат. *Professio* - спеціальність і *gramma* - запис) – представляє собою систему: 1) ознак, що описують професію і спеціальність; 2) вимог, які професія пред'являє до працівника; 3) психологічних характеристик, яким повинен відповідати фахівець конкретної професії. Поява перших професіограм і їх використання для відбору кадрів відноситься до початку ХХ ст.

Професіограма, по-перше, визначає особливості і структуру професійної діяльності та основні вимоги до фізіологічних і психологічних характеристик фахівця; по-друге, являє розроблену науково обґрунтовану систему норм і вимог

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

професії до конкретних видів діяльності, а також до індивідуальних особистісних властивостей фахівця, що дозволяє виконувати ефективно вимоги професії, яка в той же час створює умови, необхідні для розвитку особистості самого фахівця.

У рамках вивчення проблеми професіограми вчені виділяють основні ключові поняття, які входять до її структури, такі як професія, професійна діяльність, професіоналізм, вимоги, види тощо.

Розглянемо далі ключові поняття, що входять до професіограми професії перекладача.

Професія перекладача – вид діяльності, пов'язаний із забезпеченням надання перекладацьких послуг, що вимагає необхідних знань і навичок, набутих шляхом здобуття філологічної освіти і практичного досвіду. У свою чергу, перекладач – особа, яка здійснює на професійній (постійній) основі перекладацьку діяльність за вимогою (замовленням) роботодавця чи клієнта і володіє необхідними фаховими знаннями і навичками.

Сучасний перекладач має володіти теоретичними знаннями з галузі перекладу та вміння практично їх застосовувати під час своєї професійної діяльності.

Перекладацька діяльність – багатогранна робота і здійснюється у всіх сферах життєдіяльності (політичній, оборонній, економічній, соціальній, освітній, культурній тощо).

Професіоналізм перекладача охоплює комплекс здібностей і методів роботи, що дозволяють виконувати роботу відповідно до вимог посади і стандартами поведінки. Професіоналізм перекладача включає здатність кваліфіковано застосовувати знання, дохідливо тлумачити необхідну інформацію.

Професіоналізм перекладача спирається на його особистісні моральні якості, тому можна стверджувати, що професіоналізм будується на синтезі двох систем: системи особистісних якостей і системи набутих професійних знань, навичок і досвіду у перекладацькій діяльності.

Професійна придатність - сукупність якостей індивіда, необхідних в тій чи іншій професійній діяльності; синтез особистих якостей людини і вимог професії (професійних якостей). Іншими словами, професійна придатність охоплює сукупність психофізіологічних (психофізичних і психологічних) властивостей людини в поєднанні з професійними знаннями, вміннями, здібностями і навичками, необхідними для ефективної професійної діяльності.

Згадане поняття включає в себе природні передумови для реалізації перекладацької діяльності, враховуючи при цьому психологічне налаштування.

Професійні вимоги – поняття ширше, воно включає в себе необхідний набір умінь і навичок. Деякі якості, які притаманні перекладачу, можуть розвиватися і вдосконалюватися вже вчасно процесу роботи в перекладацькій сфері.

Після проведення вивчення основних *вимог*, що висувуються до перекладача роботодавцями (агентствами, бюро, фірмами) нам вдалося узагальнити їх до такого переліку [2].

Мати поставлений голос, відмінну дикцію, без дефектів мовлення.

1. Володіння необхідним набором компетентностей перекладача (у тому числі текстотвірною);

V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

2. Уміння професійно володіти техніками перекладу (мнемотехніка; вміння переключатися на різні типи кодування; мовна компресія; мовне розгортання; генералізація; антонімічний переклад; компенсація і т.д.)
  3. Уміння працювати зі словниками та іншими джерелами.
  4. Володіння перекладацьким скорописом нотуванням.
  5. Розуміння основних типів текстів і володіння головними мовними жанрами.
  6. Постійне поповнення словникового запасу іноземною та рідною мовою.
- Узагальнюючи вищесказане, можна стверджувати, що професіограма перекладача є багаторівневою ієрархічною структурою, яка відображає всі основні сторони його професійної діяльності, а також особистісні якості, набори необхідних компетентностей, які реалізуються в цій діяльності. Оскільки, наше дослідження присвячене проблемі формування текстотвірної компетентності у процесі здійснення перекладу, тому основна увага у майбутніх наших дослідженнях зосереджуватиметься на письмовому виді перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. EUROPEAN LANGUAGE INDUSTRY SURVEY 2022. Trends, expectations and concerns of the European language industry. ELIS, 2022. p. 42. – Режим доступу : https://fit-europe-rc.org/wp-content/uploads/2022/03/ELIS-2022_survey_results_final_report.pdf?x85225 (Дата звернення: 19.01.2023).
2. Професійні вимоги до перекладацької діяльності. Азуріт. – Режим доступу : <https://www.azurit.kiev.ua/uk/2017/08/30/profpridatnist-i-profesijni-vimogi-dlya-perekladachiv/> (Дата звернення: 19.01.2023).
3. Словник української мови : [в 11 т.]. Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 8 : Природа-Ряхтливий / ред. тому: В. О. Винник [та ін.]. 1977. 927 с.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ГОВОРІННІ ТА ПИСЬМІ

Миколів М. В.

*аспірант кафедри англійської філології та
методики навчання англійської мови
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

На сучасному етапі дедалі актуальнішими стають дослідження, предметом яких є інтегроване формування мовленнєвих компетентностей. Такий підхід уможливорює оволодіння низкою необхідних навичок та вмінь, передбачає певний їх трансфер при навчанні видів мовленнєвої діяльності, підвищує мотивацію до навчання, оскільки в реальному житті говоріння, письмо, читання та аудіювання взаємопов'язані.